

1

Η γυναίκα του το κατάλαβε πρώτη. «Θα μου κάνεις μια χάρη;» φώναξε η Γκρέτα απ' την κρεβατοκάμαρα το πρώτο απόγευμα. «Θα με βοηθήσεις σε κάτι για λίγο;»

«Φυσικά», απάντησε ο Έιναρ, με τα μάτια του καρφωμένα στον καμβά. «Ό,τι θέλεις».

Έκανε κρύο, φυσούσε βοριάς από τη Βαλτική. Βρίσκονταν στο διαμέρισμά τους στο Σπίτι της Χήρας, ο Έιναρ, μικρόσωμος, δεν είχε ακόμα κλείσει τα τριάντα πέντε, ζωγράφιζε από μνήμης ένα χειμωνιάτικο τοπίο του Κατεγάτη. Το μαύρο νερό άφριζε ανελέητο, τάφος εκατοντάδων ψαράδων που γύριζαν στην Κοπεγχάγη με την αλμυρή ψαριά τους. Ο γείτονάς τους στον κάτω όροφο ήταν ναυτικός, ένας άντρας με μακρουλό κεφάλι που έβριζε συνέχεια τη γυναίκα του. Καθώς ο Έιναρ ζωγράφιζε το γκριζό γύρισμα κάθε κύματος, φανταζόταν τον ναυτικό να πνίγεται, ένα απελπισμένο χέρι να σηκώνεται, τη φωνή του βραχνή από τη βότκα να φωνάζει ακόμα τη γυναίκα του πουτάνα του λιμανιού. Έτσι ο Έιναρ καταλάβαινε πόσο σκούρα απόχρωση έπρεπε να φτιάξει για τα κύματά του: αρκετά γκριζα ώστε να καταπιούν έναν τέτοιο άντρα, να πνίξουν το βρυχηθμό του.

«Έρχομαι σ' ένα λεπτό», είπε η Γκρέτα, νεότερη απ' τον άντρα της και όμορφη, με ένα πλατύ, επίπεδο πρόσωπο. «Κι αρχίζουμε».

Ο Έιναρ διέφερε από τη γυναίκα του και σ' αυτό. Ζωγράφιζε γη και θάλασσα – μικρά τετράγωνα λουσμένα στο λοξό φως του Ιουνίου, ή άχρωμα κάτω απ' το θαμπό ήλιο του Γενάρη. Η Γκρέτα ζωγράφιζε πορτρέτα, συχνά σε φυσικό μέγεθος, σχετικά γνωστών προσωπικοτήτων,

με ρόδινα χείλη και λαμπερά μαλλιά. Ο χερ Ι. Γκλίκσταντ, ο χρηματοδότης του Ελευθέρου Λιμανιού της Κοπεγχάγης. Ο Κριστιαν Ντάλγκααρντ, γουναράς, προμηθευτής των ανακτόρων. Ο Ίβαρ Κνούντσεν, εταίρος της ναυπηγικής εταιρίας Μπουρμάιστερ & Βάιν. Σήμερα ήταν η Άννα Φόνσμαρκ, μέτζο σοπράνο της Βασιλικής Όπερας της Δανίας. Πρόεδροι εταιριών και τιτάνες της βιομηχανίας ανέθεταν στην Γκρέτα να ζωγραφίσει τα πορτρέτα τους, τα οποία κρεμούσαν σε γραφεία, πάνω από αρχαιοθήκες, ή κατά μήκος διαδρόμων που οι τοίχοι τους είχαν γρατσουνιστεί απ' το καρότσι κάποιου εργάτη.

Η Γκρέτα πρόβαλε στο άνοιγμα της πόρτας. «Σίγουρα δεν σε πειράζει να σταματήσεις λίγο για να με βοηθήσεις;» είπε, με τα μαλλιά της πιασμένα πίσω. «Δεν θα σου το ζητούσα αν δεν ήταν ανάγκη. Αλλά η Άννα ακύρωσε πάλι. Θα μπορούσες λοιπόν να δοκιμάσεις τις κάλτσες της;» ρώτησε η Γκρέτα. «Και τα παπούτσια της;»

Πίσω της, ο ήλιος του Απρίλη φιλτραριζόταν μέσα απ' το μετάξι που κρεμόταν χαλαρά στο χέρι της. Απ' το παράθυρο ο Έιναρ έβλεπε τον Στρογγυλό Πύργο της Κοπεγχάγης, σαν ένα πελώριο τούβλινο φουγάρο, κι από πάνω του το αεροσκάφος της γερμανικής Aero-Lloyd στην καθημερινή του επιστροφή από το Βερολίνο.

«Γκρέτα;» είπε ο Έιναρ. «Τι εννοείς;» Μια πηχτή σταγόνα μογιιάς έπεσε απ' το πινέλο στη μπότα του. Ο Εδουάρδος ο Δ' άρχισε να γαβγίζει, γυρίζοντας το άσπρο κεφάλι του μια στον Έιναρ και μια στην Γκρέτα.

«Η Άννα ακύρωσε πάλι», είπε η Γκρέτα. «Έχει έκτακτη πρόβα για την *Κάρμεν*. Κι εγώ χρειάζομαι ένα ζευγάρι πόδια για να τελειώσω το πορτρέτο της, αλλιώς δεν θα ξεμπερδέσω ποτέ. Έτσι σκέφτηκα πως τα δικά σου μπορεί να μου κάνουν».

Η Γκρέτα τον πλησίασε, με τα παπούτσια στο άλλο της χέρι, κίτρινα μουσταρδί με μεταλλικές αγκράφες. Φορούσε την πουκαμίσια της που κούμπωνε μπροστά και είχε μεγάλες τσέπες, όπου έχωνε ό,τι ήθελε να κρύψει απ' τον Έιναρ.

«Μα δεν μπορώ να φορέσω τα παπούτσια της Άννας;», είπε ο Έιναρ. Αλλά, κοιτάζοντάς τα, σκέφτηκε πως ίσως και να του έκαναν τελικά, αφού τα πόδια του ήταν μικρά, με τοξωτή καμάρα και λεπτή φτέρνα.

Τα δάχτυλα των ποδιών του ήταν λεπτά με ελάχιστες μαύρες τριχούλες. Φαντάστηκε τη ζαρωμένη κάλτσα να γλιστράει πάνω στο λευκό του αστράγαλο. Στην ανεπαίσθητη καμπύλη της γάμπας του. Και μ' ένα κλικ να πιάνεται στη ζαρτιέρα. Ο Έιναρ έκλεισε τα μάτια.

Τα παπούτσια έμοιαζαν μ' εκείνα που είχαν δει την περασμένη βδομάδα στη βιτρίνα του Φόνεσπεχ, και τα φορούσε μια κούκλα με σκούρο μπλε φόρεμα. Ο Έιναρ και η Γκρέτα είχαν σταθεί για να χαζέψουν τη βιτρίνα που ήταν στολισμένη με μια γιρλάντα από νάρκισσους. «Ωραία, ε;» είπε η Γκρέτα. Κι όταν εκείνος δεν απάντησε, με τα μάτια του ορθάνοιχτα να καθρεφτίζονται στο τζάμι της βιτρίνας, η Γκρέτα χρειάστηκε να τον τραβήξει για να προχωρήσουν. Σχεδόν τον έσερνε στο δρόμο, και μόλις πέρασαν το μαγαζί με τα είδη καπνιστού, τον ρώτησε: «Έιναρ, είσαι καλά;»

Το σαλόνι του διαμερίσματος το χρησιμοποιούσαν σαν ατελιέ. Το ταβάνι είχε λεπτά δοκάρια κι ήταν ελαφρά θολωτό σαν αναποδογυρισμένη βάρκα. Το πούσι της θάλασσας είχε σκεβρώσει τα κουφώματα στα ψηλά παράθυρα, και το πάτωμα έγερνε ανεπαίσθητα προς τα δυτικά. Το απόγευμα, όταν ο ήλιος χτυπούσε το Σπίτι της Χήρας, οι τοίχοι του ανάδιναν μια ελαφριά μυρωδιά ρέγγας. Το χειμώνα οι φεγγίτες έσταζαν, παγωμένες στάλες νερό φουσκάλιαζαν τη μογιά του τοίχου. Ο Έιναρ και η Γκρέτα έστηναν τα καβαλέτα τους κάτω από τους διδυμούς φεγγίτες, δίπλα στα κουτιά με τις λαδομπογιές που παράγγελναν από του Χερ Σάλατοφ στο Μόναχο, δίπλα στα ράφια με τους λευκούς καμβάδες. Όταν δεν ζωγράφιζαν, τα σκέπαζαν όλα με κάτι πράσινους μουσαμάδες που ο ναυτικός από κάτω είχε παρατήσει στην είσοδο.

«Πατί θέλεις να φορέσω τα παπούτσια της;» ρώτησε ο Έιναρ. Κάθισε στην καρέκλα με το σχοινένιο κάθισμα που είχε πάρει από την αποθήκη της γιαγιάς του. Ο Εδουάρδος ο Δ' πήδηξε στα γόνατά του το σκυλί έτρεμε όταν άκουγε τις φωνές του ναυτικού από κάτω.

«Για το πορτρέτο της Άννας», είπε η Γκρέτα. Και μετά: «Εγώ θα το 'κανα για σένα». Στο μάγουλό της είχε ένα και μοναδικό σημαδάκι, ένα ανεπαίσθητο βαθούλωμα από ανεμοβλογιά. Το χάιδεψε απαλά με το δάχτυλό της, κάτι που έκανε –ο Έιναρ το ήξερε– όταν ήταν αγχωμένη.

Η Γκρέτα γονάτισε για να του λύσει τα κορδόνια. Τα μαλλιά της

ήταν μακριά και ξανθά, πιο δανέζικα στο χρώμα από τα δικά του. Τα περνούσε πίσω από τ' αυτιά της όποτε ξεκινούσε να καταπιαστεί με κάτι καινούργιο. Τώρα, καθώς προσπαθούσε να λύσει τον κόμπο στα κορδόνια του Έιναρ, γλιστρούσαν μπροστά στο πρόσωπό της. Μύριζε λάδι πορτοκαλιάς, εκείνο που η μαμά της έστελνε μια φορά το χρόνο μέσα σ' ένα κασόνι με καφέ μπουκάλια που η ετικέτα τους έγραφε: ΚΑΘΑΡΟ ΑΠΟΣΤΑΓΜΑ ΤΗΣ ΠΑΣΑΝΤΙΝΑ. Η μαμά της νόμιζε πως η Γκρέτα το έβαζε στα κέικ, η Γκρέτα όμως το έβαζε πίσω από τ' αυτιά της, αντί για άρωμα.

Η Γκρέτα ξεκίνησε να πλένει τα πόδια του Έιναρ σε μια λεκάνη. Οι κινήσεις της ήταν απαλές αλλά επιδέξιες, καθώς περνούσε σβέλτα το σφουγγάρι ανάμεσα στα δάχτυλά του. Ο Έιναρ ανασήκωσε κι άλλο τα μπατζάκια του. Οι γάμπες του ήταν όμορφες, σκέφτηκε ξαφνικά, καλοσχηματισμένες. Τέντωσε το πέλμα του απαλά και ο Εδουάρδος ο Δ' έσκυψε να γλείψει το νερό απ' το μικρό του δαχτυλάκι, εκείνο που ήταν χοντρό στην άκρη και είχε γεννηθεί χωρίς νύχι.

«Θα το κρατήσουμε μυστικό, όμως. Εντάξει, Γκρέτα;» ψιθύρισε ο Έιναρ. «Δεν θα το πεις σε κανέναν, σύμφωνοι;» Ένωθε φόβο και έξαψη μαζί, η καρδιά του χτυπούσε σαν παιδική γροθιά στη βάση του λαιμού του.

«Σε ποιον θα μπορούσα να το πω;»

«Στην Άννα».

«Δεν υπάρχει λόγος να το μάθει η Άννα», είπε η Γκρέτα. Μα ακόμα κι έτσι, σκέφτηκε ο Έιναρ, η Άννα ήταν τραγουδίστρια της όπερας. Ήταν μαθημένη να βλέπει άντρες με γυναικεία ρούχα. Και γυναίκες με αντρικά, στους Hosenrollen, *τους ρόλους με τα παντελόνια*. Ήταν η πιο παλιά απάτη στον κόσμο. Και στη σκηνή της όπερας δεν σήμαινε απολύτως τίποτα – μόνο προκαλούσε σύγχυση. Μια σύγχυση που πάντα ξεκαθάριζε στην τελευταία πράξη.

«Δεν χρειάζεται να το μάθει κανείς», είπε η Γκρέτα, και ο Έιναρ, που ένωθε σαν να 'χε πέσει πάνω του το λευκό φως του προβολέα της ράμπας, άρχισε να χαλαρώνει και να ανεβάζει την κάλτσα στη γάμπα του.

«Τη φοράς ανάποδα», είπε η Γκρέτα, ισιώνοντας τη ραφή. «Τράβα την απαλά».

Η δεύτερη κάλτσα σκίστηκε. «Έχεις άλλη;» ρώτησε ο Έιναρ.

Το πρόσωπο της Γκρέτας πάγωσε, λες και μόλις συνειδητοποιούσε κάτι· έπειτα άνοιξε ένα συρτάρι στην ντεκαπέ ντουλάπα. Η ντουλάπα είχε στο πάνω μέρος της ένα φύλλο με οβάλ καθρέφτη, και κάτω τρία συρτάρια με μπρούτζινα χερούλια· το πάνω-πάνω η Γκρέτα το κλείδωνε μ' ένα μικρό κλειδάκι.

«Αυτές είναι πιο χοντρές», είπε η Γκρέτα δίνοντάς του ένα άλλο ζευγάρι. Διπλωμένες τέλεια σε τετράγωνο, οι κάλτσες του φάνηκαν σαν ένα κομμάτι σάρκας – ένα κομμάτι από το δέρμα της Γκρέτας, ηλιοκαμμένο από τις καλοκαιρινές διακοπές στο Μεντόν. «Πρόσεχε, σε παρακαλώ», του είπε. «Είχα σκοπό να τις φορέσω αύριο».

Η χωρίστρα των μαλλιών της άφηγε να φανεί μια λουριδίτσα από ασημόλευκο δέρμα, κι ο Έιναρ αναρωτήθηκε τι άραγε να σκεφτόταν κάτω απ' αυτό. Συνοφρωμένη, με τα χείλη της σφιγμένα, έδειχνε να την απασχολεί κάτι. Ο Έιναρ ένιωθε ανήμπορος να ρωτήσει· ένιωθε σχεδόν φιμωμένος, σαν να 'χε δεμένο το στόμα του μ' ένα παλιόπανο λερωμένο απ' τις μπογιές. Κι έτσι έμεινε ν' αναρωτιέται βουβά για τη γυναίκα του, με μια υποψία μνησικακίας να ωριμάζει κάτω απ' το πρόσωπό του, που ήταν χλωμό και απαλό σαν τη φλούδα του λευκόσαρκου ροδάκινου. «Τι ωραίος άντρας που είσαι», του είχε πει χρόνια πριν, την πρώτη φορά που βρέθηκαν μόνοι τους.

Η Γκρέτα πρέπει να κατάλαβε τη δυσφορία του, γιατί άπλωσε τα χέρια της και κράτησε τα μάγουλά του λέγοντας: «Δεν σημαίνει τίποτα». Και μετά: «Πότε θα πάψεις να νοιάζεσαι για το τι σκέφτονται οι άλλοι;»

Το Έιναρ του άρεσε όταν η Γκρέτα έκανε τέτοιες δηλώσεις – ο τρόπος που ανέμιζε τα χέρια της και διεκδικούσε οι απόψεις της να είναι οι πεποιθήσεις όλου του κόσμου. Θεωρούσε πως αυτό ήταν το πιο αμερικάνικο χαρακτηριστικό της· αυτό, και η αδυναμία της για τα ασημένα κοσμήματα.

«Ευτυχώς δεν έχεις πολλές τρίχες στα πόδια σου», είπε η Γκρέτα, σαν να το πρόσεχε για πρώτη φορά. Ανακάτευε τις μπογιές της στα μικρά κεραμικά βαζάκια Κνάμπστρουπ. Είχε τελειώσει το πάνω μέρος του κορμιού της Άννας, το οποίο μετά από χρόνια κατανάλωσης βου-

τυρωμένου σολωμού ήταν καλυμένο με μια λεπτή στρώση πάχους. Ο Έιναρ είχε θαυμάσει τον τρόπο που η Γκρέτα ζωγράφιζε τα χέρια της Άννας, να κρατούν ένα μπουκέτο κρινάκια. Τα δάχτυλα ήταν προσεκτικά δουλεμένα, οι κόμποι τους ζαρωμένοι, τα νύχια ανοιχτόχρωμα, αλλά όχι διάφανα. Τα κρινάκια είχαν ένα ωραίο λευκό του φεγγαριού, πασπαλισμένο με το σκουριασμένο κόκκινο της γύρης. Η Γκρέτα δεν ζωγράφιζε πάντα καλά, αλλά ο Έιναρ δεν της το είχε πει ποτέ. Αντίθετα, την παίνευε όσο μπορούσε, ίσως παραπάνω απ' όσο θα 'πρεπε. Αλλά τη βοηθούσε όποτε ήταν δυνατόν, και προσπαθούσε να της διδάξει τεχνικές που θεωρούσε ότι εκείνη δεν ήξερε, ειδικά σε σχέση με το φως και την απόσταση. Ο Έιναρ ήταν σίγουρος πως αν η Γκρέτα έβρισκε ποτέ το κατάλληλο θέμα, θα γινόταν θαυμάσια ζωγράφος. Έξω από το Σπίτι της Χήρας ένα σύννεφο μετακινήθηκε κι ο ήλιος έπεσε πάνω στο μισοτελειωμένο πορτρέτο της Άννας.

Η Γκρέτα έσπηνε τα μοντέλα της πάνω σ' ένα λακαρισμένο μπαούλο. Το είχε αγοράσει από την καντονέζα πλύστρα που περνούσε μέρα παρά μέρα για να πάρει τα ρούχα για πλύσιμο, αναγγέλοντας τον ερχομό της όχι φωνάζοντας από το δρόμο, αλλά με ένα *πινγκ!* χτυπώντας τα χρυσά κρόταλα που είχε περασμένα στα δάχτυλά της.

Όρθιος πάνω στο μπαούλο, ο Έιναρ άρχισε να ζαλίζεται και να ξεσταίνεται. Χαμήλωσε το βλέμμα στις κνήμες του, το μεταξύ λείο με εξαίρεση λίγες τριχούλες που διαπερνούσαν την ύφανση της κάλτσας, σαν το σκληρό χνούδι στο φλοιό του φασολιού. Τα κίτρινα παπούτσια έδειχναν πολύ λεπτοκαμωμένα για να τον στηρίξουν, αλλά τα πόδια του ένωσαν άνετα με τα τακούνια, σαν να τέντωνε ένα μυ αδούλευτο από καιρό. Κάτι φευγαλέο πέρασε απ' το μυαλό του και τον έκανε να σκεφτεί μια αλεπού να κυνηγάει έναν αρουραίο: είδε τη λεπτή κόκκινη μουσούδα της αλεπούς να σκάβει το χώμα μέσα σ' ένα μπιζελοχώραφο.

«Μην κουνιέσαι», είπε η Γκρέτα. Ο Έιναρ κοίταξε έξω απ' το παράθυρο και είδε τον τρούλο του Βασιλικού Θεάτρου, όπου καμιά φορά ζωγράφιζε σκηνικά για την όπερα. Αυτή τη στιγμή, εκεί μέσα, η Άννα έκανε πρόβα στην *Κάρμεν*, με τα όμορφα χέρια της σηκωμένα με σιγουριά μπροστά στον καμβά με τη σεβιλιάνικη αρένα που ο ίδιος είχε ζωγραφίσει. Καμιά φορά, όταν ο Έιναρ ήταν στο θέατρο και ζω-

γράφιζε, η φωνή της Άννας υψωνόταν στη σάλα σαν αλεξίπτωτο από χαλκό. Τον έκανε να τρέμει τόσο που το πινέλο του μουτζούρωνε το φόντο, κι έτριβε τα μάτια με τις γροθιές του. Η φωνή της Άννας δεν ήταν ωραία – ήταν τραχιά και λυπημένη, λίγο κουρασμένη, κάπως σαν αντρική και γυναικεία μαζί. Αλλά είχε μεγαλύτερη δόνηση από τις περισσότερες δανέζικες φωνές, που συνήθως ήταν λεπτές και άχρωμες και πολύ όμορφες για να σου προξενήσουν ανατριχίλα. Η φωνή της Άννας είχε τη θέρμη του Νότου· ζέσταινε τον Έιναρ, λες κι ο λαιμός της ήταν πυρωμένος με κάρβουνα. Κατέβαινε από τη σκάλα του στα παρασκήνια και προχωρούσε στα πλαϊνά της σκηνης: κοίταζε την Άννα, με το άσπρο μάλλινο φόρεμά της, ν’ ανοίγει διάπλατα το στόμα της καθώς έκανε πρόβα με τον μαέστρο Ντίβικ. Όταν τραγουδούσε έγερνε μπροστά· η Άννα έλεγε πως ένα είδος μουσικής βαρύτητας τραβούσε το σαγόνι της προς το πιτ της ορχήστρας. «Φαντάζομαι μια λεπτή ασημένια αλυσίδα, που ξεκινάει από την άκρη της μπαγκέτας του μαέστρου και καταλήγει ακριβώς εδώ», έλεγε, δείχνοντας μια ελίτσα σαν ψίχουλο κολλημένο στο σαγόνι της. «Χωρίς αυτή την αλυσίδα νιώθω πως δεν θα ΄ξερα τι να κάνω. Δεν θα ΄ξερα πώς να είμαι ο εαυτός μου».

Όταν η Γκρέτα ζωγράφιζε, μάζευε πίσω τα μαλλιά της μ’ ένα κοκκάλινο χτενάκι· έτσι το πρόσωπό της φάνταζε ακόμα μεγαλύτερο στον Έιναρ, λες και το κοίταζε μέσα από μια γυάλα με νερό. Η Γκρέτα ήταν ίσως η ψηλότερη γυναίκα που είχε γνωρίσει ποτέ, το κεφάλι της βρισκόταν αρκετά ψηλά ώστε μπορούσε να βλέπει πάνω από τα δαντελένια κουρτινάκια που οι ένοικοι των ισογείων διαμερισμάτων κρεμούσαν στα παράθυρά τους. Δίπλα της ο Έιναρ ένιωθε μικρός, σαν να ΄ταν γιος της, το βλέμμα του περνούσε απ’ το σαγόνι της για να συναντήσει τα μάτια της, το χέρι του σηκωνόταν για να πιάσει το δικό της. Η πουκαμίσια της με τις μεγάλες τσέπες ήταν ειδική παραγγελία στη μοδίστρα με τον άσπρο κότσο που είχε το μαγαζάκι της στη γωνία, η οποία είχε πάρει τα μέτρα της Γκρέτας με μια κίτρινη μεζούρα, με θαυμασμό και δυσπιστία που μια τόσο ψηλή και γερή γυναίκα δεν ήταν Δανέζα.

Η Γκρέτα ζωγράφιζε με μια αποσπασματική προσήλωση, που ο Έιναρ θαύμαζε. Ήταν ικανή να δουλεύει με την άκρη του πινέλου της τη σπιθα στο αριστερό μάτι ενός πορτρέτου, μετά ν’ ανοίγει την πόρ-

τα για να παραλάβει το γάλα, και να επιστρέφει χωρίς δυσκολία στη λίγο πιο θαμπή λάμψη του δεξιού ματιού. Όταν ζωγράφιζε, τραγουδούσε «κατασκηνωτικά» τραγούδια, όπως τα έλεγε. Έπιανε κουβέντα με τα μοντέλα της, και τους μιλούσε για τα παιδικά της χρόνια στην Καλιφόρνια, όπου παγώνια έκαναν τις φωλιές τους στους πορτοκαλεώνες του πατέρα της· στις γυναίκες μιλούσε για τα όλο και μεγαλύτερα διαστήματα που χώριζαν πια τις ερωτικές συνενυρέσεις της με τον Έιναρ – ο Έιναρ την είχε ακούσει μια φορά γυρνώντας στο σπίτι, από την εξώπορτα του διαμερισμάτος τους, στο κεφαλόσκαλο του ορόφου: «Το παίρνει τόσο προσωπικά. Αλλά εγώ δεν τον κατηγορώ ποτέ», έλεγε, κι ο Έιναρ τη φαντάστηκε να περνάει τα μαλλιά πίσω απ' τ' αυτιά της.

«Σου πέφτουν», είπε η Γκρέτα δείχνοντας με το πινέλο τις κάλτσες του. «Σήκωσέ τες».

«Είναι στ' αλήθεια απαραίτητο;»

Ο ναυτικός από κάτω βρόντηξε μια πόρτα κι ύστερα απλώθηκε σιωπή εκτός από τα γελάκια της γυναίκας του.

«Ω, Έιναρ», είπε η Γκρέτα. «Θα ηρεμήσεις καμιά φορά;» Το χαμόγελό της βούλιαξε και χάθηκε μέσα στο πρόσωπό της. Ο Εδουάρδος ο Δ' μπήκε στην κρεβατοκάμαρα και χώθηκε κάτω απ' τα σκεπάσματα του κρεβατιού· ύστερα ακούστηκε ένας στεναγμός ικανοποίησης, σαν ενός χορτάτου μωρού. Ήταν γέρικο σκυλί, από το αγρόκτημα στη Γιουτλάνδη, γεννημένο στους βάλτους· η μάνα του και τ' αδέρφια του είχαν πνιγεί στην υγρή τύρφη.

Το διαμέρισμα βρισκόταν στη σοφίτα ενός κτηρίου που η κυβέρνηση είχε παραχωρήσει τον περασμένο αιώνα στις χήρες των ψαράδων. Τα παράθυρά του έβλεπαν βόρεια, νότια και δυτικά, και σε αντίθεση με τα περισσότερα σπίτια της Κοπεγχάγης πρόσφερε στον Έιναρ και την Γκρέτα αρκετό χώρο και φως για να ζωγραφίζουν. Ετοιμάζονταν να πιάσουν ένα από τα παλιά αρχοντικά στην Κριστιάνια, στην άλλη πλευρά του Ιντερχάβν· η γειτονιά όπου ζούσαν πόρνες, μέθυσοι και τζογαδόροι, δίπλα στα τσιμεντάδικα και τους εισαγωγείς, είχε αρχίσει να μαζεύει καλλιτέχνες. Η Γκρέτα είχε πει ότι μπορούσε να ζήσει οπουδήποτε, τίποτα δεν την τρόμαζε, όσο σαράβαλο ή αχούρι κι αν ήταν. Ο

Έιναρ όμως, που τα πρώτα δεκαπέντε χρόνια της ζωής του κοιμόταν κάτω από μια αχυρένια καλαμοσκεπή, πάτησε πόδι και βρήκε το διαμέρισμα στο Σπίτι της Χήρας.

Η πρόσοψη ήταν βαμμένη κόκκινη και το σπίτι απείχε ένα μόλις τετράγωνο από το κανάλι του Νιχάβν. Τα παράθυρα της κρεβατοκάμαρας σχημάτιζαν προεξοχές στη γερτή σκεπή με τα μαυρισμένα από την υγρασία κεραμίδια. Οι φεγγίτες ήταν ψηλά, λίγο κάτω απ' τον καβαλάρη της στέγης. Τα άλλα κτήρια του δρόμου ήταν ασβεστωμένα, με ξύλινες ταμπλαδωτές πόρτες βαμμένες στο χρώμα που έχουν τα φύκια. Απέναντί τους έμενε ένας γιατρός ονόματι Μίλερ που τον ειδοποιούσαν επειγόντως οι ετοιμόγεννες μέσα στη νύχτα. Όμως ελάχιστα οχήματα περνούσαν απ' το δρόμο τους, που κατέληγε αδιέξοδο στο λιμάνι, και η ησυχία ήταν τόση που μπορούσε κανείς ν' ακούσει τον αντίλαλο του κλάματος ενός ντροπαλού κοριτσιού.

«Πρέπει να γυρίσω στη δουλειά μου», είπε τέλος ο Έιναρ, που είχε κουραστεί να στέκεται πάνω σ' αυτά τα παπούτσια, με τις αγκράφες να του κόβουν τα πόδια.

«Δηλαδή δεν θα βάλεις το φόρεμά της;»

Όταν άκουσε τη λέξη «φόρεμα», η κοιλιά του πλημμύριζε με ζεστασιά· αμέσως ακολούθησε ένας κόμπος ντροπής που ανέβηκε στο στήθος του. «Όχι, δεν νομίζω», είπε.

«Ούτε για λίγα λεπτά;» τον ρώτησε. «Θέλω να ζωγραφίσω τον ποδόγυρο στα γόνατά της». Η Γκρέτα καθόταν στην καρέκλα με το σχοινένιο κάθισμα δίπλα του, και χάιδευε απαλά την κνήμη του Έιναρ πάνω απ' το μετάξι. Το άγγιγμά της ήταν υπνωτικό, τον έκανε να κλείσει τα μάτια. Δεν άκουγε τίποτα πέρα απ' το απαλό ξύσιμο του νυχιού της πάνω στο μετάξι.

Μα ξαφνικά η Γκρέτα σταμάτησε. «Όχι, συγγνώμη», είπε. «Δεν έπρεπε να σου το ζητήσω».

Τώρα ο Έιναρ είδε πως η πόρτα της ντουλάπας ήταν ανοιχτή και μέσα κρεμόταν το φόρεμα της Άννας. Ήταν άσπρο με χάντρες στον ποδόγυρο και τις μανσέτες. Κάποιο παράθυρο ήταν μισάνοιχτο και το φόρεμα σάλευε απαλά στην κρεμάστρα του. Υπήρχε κάτι στο φόρεμα –στη θαμπή ταφταδένια λάμψη του, στο δαντελένιο μπούστο του, στις

κόπιτσες στις μανσέτες του, που ξεκούμπωτες και ανοιχτές έμοιαζαν με μικρά στόματα– που έκανε τον Έιναρ να θέλει να το αγγίξει.

«Σ' αρέσει;» ρώτησε η Γκρέτα.

Σκέφτηκε να πει όχι, αλλά θα 'ταν ψέμα. Του άρεσε το φόρεμα και σχεδόν ένιωθε τη σάρκα του να λιώνει κάτω απ' το δέρμα του.

«Τότε βάλ' το μόνο για λίγα λεπτά». Η Γκρέτα το έφερε και το κράτησε μπροστά στο στήθος του.

«Γκρέτα», της είπε. «Τι θα γίνει, αν...;»

«Εμπρός, βγάλε το πουκάμισο», του είπε.

Κι αυτό έκανε.

«Κι αν...;»

«Κλείσε τα μάτια σου», του είπε.

Κι αυτό έκανε.

Ακόμα και με τα μάτια κλειστά, έτσι όπως στεκόταν χωρίς πουκάμισο μπροστά στη γυναίκα του, ένιωθε ξεδιάντροπος. Ένωσε σαν να τον είχε πιάσει στα πράσα να κάνει κάτι που είχε υποσχεθεί ότι δεν θα έκανε ποτέ – όχι σαν μοιχεία, περισσότερο σαν να ξανάπεφτε σε μια κακή συνήθεια που είχε δώσει το λόγο του ότι θα κόψει, όπως να πίνει ακουαβίτ στα μπαράκια της Κριστιάνια, ή να τρώει κεφτεδάκια στο κρεβάτι, ή να φυλλομετράει την κοριτσίστικη τράπουλα από ροζ βελουτέ χαρτί που είχε αγοράσει κάποτε που ένιωθε μοναξιά.

«Και το παντελόνι σου», είπε η Γκρέτα. Άπλωσε το χέρι της, αλλά γύρισε με διακριτικότητα το κεφάλι της από την άλλη. Το παράθυρο της κρεβατοκάμαρας ήταν ανοιχτό, και το δροσερό θαλασσινό αεράκι έκανε το δέρμα του ν' ανατριχιάζει.

Ο Έιναρ πέρασε βιαστικά το φόρεμα πάνω απ' το κεφάλι του και το 'στρωσε πάνω του. Ένωσε να ιδρώνει στις μασχάλες και στη βάση της ραχοκοκκαλιάς του. Η ζέστη τον έκανε να θέλει να κλείσει τα μάτια και να γυρίσει πίσω στις μέρες που ήταν ακόμα παιδί, κι εκείνο που κρεμόταν ανάμεσα στα πόδια του ήταν μικρό και άχρηστο σαν άσπρο ραπανάκι.

«Ωραία», είπε η Γκρέτα. Και σήκωσε το πινέλο της. Μισόκλεισε τα γαλάζια μάτια της, σαν να εξέταζε κάτι στην άκρη της μύτης της.

Μια αλλόκοτη υδαρής αίσθηση πλημμύρισε τον Έιναρ καθώς στε-

κόταν πάνω στο λακαρισμένο μπαούλο, με το φως του ήλιου να σέρνεται πάνω του, και τη μυρωδιά της ρέγγας στον αέρα. Το φόρεμα ήταν άνετο σχεδόν παντού, εκτός απ' τα μανίκια· ένιωθε ζεστός και βρεγμένος, σαν να 'χε βουτήξει στη θάλασσα καλοκαίρι. Η αλεπού κυνηγούσε τον αρουραίο και μια μακρινή φωνή ηχούσε μέσα στο μυαλό του: το βουβό κλάμα ενός φοβισμένου μικρού κοριτσιού.

Δυσκολευόταν πια να κρατήσει τα μάτια του ανοιχτά, να συνεχίσει να παρακολουθεί τις γρήγορες κινήσεις του χεριού της Γκρέτας, που θύμιζε ψάρι καθώς πηγαινοερχόταν πάνω στον καμβά της, με τα ασημένια βραχιόλια και τα δαχτυλίδια της να στριφογυρίζουν σαν ένα σμάρι μικρά τσιρώνια. Δυσκολευόταν να συνεχίσει να σκέφτεται την Άννα που τραγουδούσε στο Βασιλικό Θέατρο, με το σαγόνι της τεταμένο προς τη μπαγκέτα του μαέστρου. Ο Έιναρ μπορούσε μόνο να συγκεντρωθεί στο μεταξύ που τύλιγε το κορμί του σαν επίδεσμος. Ναι, έτσι το είχε νιώσει την πρώτη φορά: το μεταξύ ήταν τόσο λεπτό κι ανάερο που είχε της αίσθηση γάζας – μιας γάζας ποτισμένης βάλσαμο που ακουμπούσε απαλά στο δέρμα του και το γιάτρνευε. Ακόμα και η ντροπή του, που στεκόταν έτσι μπροστά στη γυναίκα του, έπαψε πια να έχει σημασία, αφού εκείνη ήταν συγκεντρωμένη στη ζωγραφιά της με μια απόμακρη ένταση στο πρόσωπό της. Ο Έιναρ άρχιζε να μπαίνει σ' έναν σκιώδη κόσμο ονείρων, όπου το φόρεμα της Άννας μπορούσε ν' ανήκει στον καθένα, ακόμα και σ' εκείνον.

Και πάνω που τα βλέφαρά του βάραιναν και το ατελιέ άρχιζε να σκοτεινιάζει, πάνω που αναστέναξε κι άφησε τους ώμους του να χαλαρώσουν, και ο Εδουάρδος ο Δ' ροχάλιζε στην κρεβατοκάμαρα, εκείνη ακριβώς τη στιγμή η μπρούτζινη φωνή της Άννας ακούστηκε μελωδική: «Για δεξ, ο Έιναρ!»

Τα μάτια του άνοιξαν. Η Γκρέτα και η Άννα τον έδειχναν, τα πρόσωπά τους λαμπερά, τα χείλη τους μισάνοιχτα. Ο Εδουάρδος ο Δ' άρχισε να γαβγίζει μπροστά του. Και ο Έιναρ Βέγκενερ δεν μπορούσε να κουνηθεί.

Η Γκρέτα πήρε από την Άννα το μπουκέτο με τα κρίνα, δώρο κάποιου θαυμαστή, και το 'βαλε στα χέρια του Έιναρ. Με το κεφάλι ανασηκωμένο σαν μικροσκοπικός σαλπικτής, ο Εδουάρδος ο Δ' βάλθηκε

να τρέχει κάνοντας προστατευτικούς κύκλους γύρω από τον Έιναρ. Κι ενώ οι δυο γυναίκες συνέχιζαν να γελούν, τα μάτια του Έιναρ γύρισαν μέσα του, γεμίζοντας δάκρυα. Τον είχε πειράξει το γέλιο τους, μαζί με την ευωδιά από τα άσπρα κρίνα, που η σκουροκόκκινη γύρη τους άφηνε σημάδια πάνω στο φόρεμα, πάνω στο έντονο εξόγκωμα ανάμεσα στα πόδια του, πάνω στις κάλτσες, πάνω στα ανοιχτές ιδρωμένες παλάμες του.

«Είσαι πουτάνα!» φώναξε τρυφερά ο ναυτικός από κάτω. «Είσαι γαμώ τις όμορφες πουτάνες».

Η σιωπή απ' τον κάτω όροφο υπονοούσε το φιλί της συγγνώμης. Μετά τα γέλια της Γκρέτας και της Άννας δυνάμωσαν, και πάνω που ο Έιναρ ετοιμαζόταν να τις παρακαλέσει να βγουν απ' το ατελιέ, για να τον αφήσουν να βγάλει το φόρεμα με την ησυχία του, η Γκρέτα είπε, με φωνή απαλή και επιφυλακτική και παράξενη: «Να σε λέμε Λίλη;»